

27.2.2015

Yksikön päällikkö

**Helsingin kaupunginmuseon lausunto Oulunkylän
Käskynhaltijantien ympäristöä koskevasta asemakaavan
muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta**

HEL 2014-015008 T 10 03 03

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto on lähettänyt kaupunginmuseolle tiedon Oulunkylän Käskynhaltijantien ympäristöä koskevan asemakaavamuutoksen vireille tulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Suunnittelualueeseen kuuluvat Tuusulanväylän ja Oulunkylän urheilupuiston ja koulun välille jäävä Käskynhaltijantien katualue ja sen molemmin puolin sijoittuvia kerrostalo- ja pientalokortteleita, yleisten rakennusten, sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten, kirkkojen ja seurakunnallisten rakennusten, asuntolatyypisten asuinkerrostalojen, liikerakennusten ja autopaikkojen korttelialueita sekä puistoalueita ja niitä reunustavia katualueita. Asemakaavoja on lukuisia ja ne on vahvistettu tai ne ovat tulleet voimaan vuosien 1953 ja 2012 välillä. Osalla suunnittelualueesta ei kuitenkaan ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Suunnittelualue sijoittuu alueelle, jota ovat reunustaneet Oulunkylän rautatieaseman tuntumaan 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen kuluessa muodostettujen muutamien palstojen muodostamina ryhminä Niittypelto, Koivikko ja kaksi Etumetsä-nimistä palstaryhmää. Edelleen Oulunkylän kirkon kaakkoispuolella kulkeva Teinintie on osa vanhaa Oulunkylän kartanolta Myllyhaan, Patomäen, Päiväkummun ja Annalan kautta Niittypeltoon johtanutta tietä. Muut tiet on pääosin linjattu vuoden 1953 asemakaavassa ja sen jälkeen. Teinintie 8:ssa sijaitseva 1920-luvulla Oulunkylän vilkastuneen rakennustoiminnan myötä rakennettu suomenkielisen kansakoulun koulutalo edustaa suunnittelualueen vanhinta säilynyttä rakennuskantaa. Kansakouluksi vuonna 1925 rakennettu ja edelleen osittain koulukäytössä oleva rakennus on voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu merkinnällä sr-2. Samalla tontilla sijainnut suojeltu asuinrakennus paloi joitakin vuosia sitten. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan, huomattavan yhtenäisen kokonaisuuden muodostavat Kustaankartanon palvelukeskuksen, alun perin vanhainkodin, rakennukset. Yhdeksän puhtaaksimuuratun rakennuksen muodostaman laitospokonaisuuden suunnitteli arkkitehti Olli Saijonmaa ja vanhainkoti otettiin käyttöön helmikuussa 1953.

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki 00170
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro

27.2.2015

Yksikön päällikkö

Varsinaisten laitosrakennusten vieressä sijaitsee kaksi henkilökunnan asuntolaksi rakennettua kolmikerroksista kerrostaloa, jotka olennaisesti kuuluvat kokonaisuuteen. Tontin keskiosassa on myös kaksi keskukseen kuuluuvaa tilapäistä hoitoyksikköä. Kustaankartanon 1950-luvun alun laitosarkkitehtuuria edustavan kokonaisuuden lisäksi suunnittelualueella, Kivalterintien varrella sijaitsee 1950-luvun arkkitehtuurin edustajina myös arkkitehtien Aili ja Niilo Pulkka suunnittelema Lastentalo ja neljä-viisikerroksisia asuinkerrostaloja (arkkitehdit Märta Blomstedt ja Matti Lampén 1954). 1970-luvun arkkitehtuuria edustavat Oulunkylän monitoimikirkko, joka valmistui Norrtäljentien ja Teinintien kulmaukseen vuonna 1972. Suunnitelmat laati arkkitehti Heikki Castrén. Maapadontien varrella sijaitsee puolestaan 1970-luvun elementtirakenteisten asuinkerrostalojen korttelit. Kustaankartanon vieressä sijaitsevat asuinkerrostalot ja Kivalterinpolun ja Teinintien kulmauksessa vanhan koulurakennuksen takana sijaitsevat palvelutalo ja päiväkotit edustavat puolestaan 1980-luvun rakentamista suunnittelualueella. Nuorinta rakennuskantaa alueella edustaa Maapadontien päätteenä sijaitseva vuonna 2012 suunniteltu opiskelijatalo. Suunnittelualue on luonteeltaan suhteellisen väljää ja vehreää. Käskynhaltijantien leveän katulinja rajautuukin molemmin puolin vihervyöhykkeeseen, jossa on pääosin lajistoltaan ja iältään moninaista puustoa. Varsinaisia puistoalueita ovat Käskynhaltijantien varrella Mestarintien ja Norrtäljentien välisellä osuudella sijaitseva Teininpuisto ja siitä hieman etelään Kivalterinpolun lounaispuoleinen pieni Yrjö Rantalan puisto. Kustaankartanon palvelukeskuksen tontti on luonteeltaan myös hyvin puistomainen.

Esillä olevan asemakaavan muutoksen tavoitteena on lähteä toteuttamaan uuden yleiskaavan luonnoksessa esitetyjä tavoitteita asemakaavatasolla. Sen mukaisesti on tarkoituksena suunnitella Raide-Jokerin pikaraitiotien linjaus ja pysäkit Käskynhaltijantien ja Norrtäljentien katualueelle. Paranevien liikenneyhteyksien lisäksi tavoitteena on myös sijoittaa asuntorakentamista teitä rajaaville puistoalueille ja muuttaa nämä tiet luonteeltaan tiivistä rakennetuiksi kaduiksi, joiden varrella on asuntojen lisäksi myös liiketilaa. Myös katuihin rajautuvien ja niiden läheisyydessä sijaitsevien kerrostalotonttien täydennysrakentamista tutkitaan. Myös Oulunkylän kirkon ja sen läheisyydessä sijaitsevan vanhan koulurakennuksen tontille suunnitellaan asuntorakentamista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty lisäksi, että Kustaankartanon palvelukeskuksen tontin täydennysrakentamista tutkitaan. Aluekokonaisuus on asemakaavamuutoksen yhteydessä tarkoitus suojella.

27.2.2015

Yksikön päällikkö

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on pitkälti muuttaa suunnittelualan luonne nykyistä huomattavasti tiiviimmin rakennetuksi. Nykyisin ilmeiltään vehreästä ja väljästä katualueesta tavoitellaan kaupunkimaisen rakennettua. Raide-Jokerin hankesuunnitelman vaikutusten arviointi on käynnistynyt. Raiteiden linjaukselle nykyisen tiealueen leveyden ansiosta löytynee luontevat ratkaisut. Kaupunginmuseo haluaa kuitenkin huomauttaa, että etenkin Kustaankartanon kohdalla raiteen ja pysäkkien sijoittamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tiealueen reunamien ja lähikortteleiden täydennysrakentamiselle ympäristön moni-ilmeisyys ja puistomaisuus asettaa haasteita. Vaikka alueen rakennuskanta onkin iältään, rakeisuudeltaan ja ilmeiltään vaihtelevaa, ei uudisrakentaminen saa olla ympäristöstään piittaamatonta.

Kustaankartanon täydennysrakentamismahdollisuuksia tutkittaessa kaupunginmuseo pitää erittäin tärkeänä, että alueen väljä luonne ja avoimet näkymät niin alueen sisällä kuin Käskynhaltijantieltä ja muilta ympäröiviltä kaduilta alueelle säilyvät. Myös alueen kaavallisen ratkaisun eli viuhkamaisen sommitelman mukaan maastossa vapaasti seisovien rakennusten muodostaman kokonaisuuden tulee säilyä jatkossa. Täydennysrakentamista ei tule sijoittaa alkuperäisten laitosrakennusten väleihin, sillä se rikkoisi tämän harkitun kokonaisuuden. Koko suunnittelualueella uudisrakennusten mittakaava, korkeus ja hahmo tulee määritellä maltilliseksi niin, että ne muodostavat luontevan jatkumon Oulunkylän rakennetussa ympäristössä. Kirkon ympäristöä tulee täydentää selvästi pienempimittakaavaisemmalla rakentamisella kuin esimerkiksi suunnittelualan 1970-luvun asuinkerrostalojen ympäristöä. Kaupunginmuseo haluaa korostaa myös vehreyden ja puistojen merkitystä Oulunkylälle ominaisena piirteenä, mitä ei saa tiivistämisestä huolimatta unohtaa.

Oulunkylän rakennuskannasta ei ole tehty kattavaa rakennusinventointia eikä suunnittelualueelta löydy myöskään ympäristöhistoriallisia selvityksiä. Kaupunginmuseo esittää, että asemakaavan laadintaa varten ainakin Kustaankartanon palvelukeskuksesta yhtenä kokonaisuutena suunniteltuna ja toteutettuna alueena tehdään rakennushistoriallinen selvitys, jossa huomioidaan myös ympäristö. Selvityksen pohjalta voidaan laatia yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa aluetta ja rakennuksia koskevat suojelutavoitteet ja -määräykset.

Suunnittelualueella sijaitsee muinaismuistolain suojaaman 1. maailmansodan aikaisen Helsingin maarintaman tukikohta XXI:n tykkipatteri ja siihen liittyviä tykkiteitä. Kustaankartanon

27.2.2015

Yksikön päällikkö

palvelukeskuksen lounaisosassa sijaitsee järeän tykkipatterin lammikoksi kunnostettu keskeneräinen tykkiasema (XXI:7). Toinen pienempi täytetty tykkiasema sijaitsee sen länsipuolella rakennuksen 6 eteläpuolella. Sen alapuolella on kallion juurella luola, joka on kunnostettu osaksi Kustaankartanon huoltotunnelijärjestelmää.

Kustaankartanon länsipuolella suunnittelualueen länsirajan kohdalla on ollut tykkitie, joka on tuhoutunut osittain moottoritien meluvallien takia. Tie jatkuu suunnittelualueen ulkopuolella Käskynhaltijantien pohjoispuolella moottoritien ja ramppien välisellä alueella, josta se tulee takaisin ramppien yli koilliseen suunniteltualueen kapeaan luoteisosaan. Toinen tykkiteliinjaus on mennyt Kustaankartanon ja sen itäpuolisen korttelin läpi itä-länsisuunnassa ja noudattanut sitten Teinitien linjausta. Tykkitie on tuhoutunut luultavasti kokonaan.

Edellä mainitut säilyneet rakenteet tulee huomioida suunnittelussa. Kohteet tulee inventoida kaavatyön yhteydessä ja säilyneet kohteet on merkittävä asemakaavakarttaan sm-merkinnöin varustettuina. Mahdollisesti poistettavat osuudet täytyy tutkia ennen kaavan hyväksymistä niiden poistamiseksi muinaisjäännösrekisteristä. Niiden poistamisesta päättää Museovirasto.

Kaupunginmuseo haluaa olla asemakaavamuutoksen jatkotyössä mukana. Kustaankartanon kokonaisuuteen kuuluvien rakennusten ja ympäristön suojelutavoitteet ja niihin vastaavat kaavamääräykset tulee laatia yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa. Myös muut suunnittelualueella sijaitsevat mahdolliset suojelukohteet arvioidaan ja niitä koskevat määräykset laaditaan yhteistyössä. Asianmukaisilla määräyksillä tuetaan Käskynhaltijantien ympäristössä alueen pitkän historian säilyminen näkyvänä myös voimakkaasti muuttuvassa kokonaisuudessa. Menneisyyden läsnäolo tuo pysyvyyden ja jatkuvuuden tunnetta, luo alueelle omaleimasta identiteettiä ja auttaa uusia asukkaita hahmottamaan ja löytämään paikkansa Oulunkylän pitkässä jatkumossa.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Sofiankatu 4
Helsinki 00170
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro

27.2.2015

Yksikön päällikkö

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Sofiankatu 4
Helsinki 00170

<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu>
seo

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro